

AKATALPA

Mayıs 2003

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı : 41

Sadık YAŞAR

DÜNYA BİR ŞİİRDİR BURSA BUNA DAHİLDİR

Ramis DARA

Taşrada yazar olmak zordur. Hatta imkânsızdır.
(Taşrada herkes şairdir demek istemiyorum tabii!
Ezici bir çoğunluğu sairdir!)

Bir iki sayı hariç 72 sayılı *Yeni Biçem*'in ve 40. sayısındaki *Akatalpa*'nın bütün başyazılarını naçizane ben yazdım. Türkiye'de bir örneği olmayan Bursa Edebiyat Günlerinin gelenekselleşmesinde belirleyici, ilkeler koyucu rolüm oldu; bu süreçte bizzat ortaya çıkışları ve ortaya koydukları özgün ürünleriyle şair yazar sözlüklerinin bazılarında giren arkadaşlarım özel sohbetlerimde varlığını onurlandırdılar da, yazdıkları yazılarda, kamuya açık söyleşilerde övgülerini genellikle birbirlerine dağıttılar.

Ne büyük bir keyif oysa benim açımdan! Bunlar benim direnmeyi seven ve hayatı sadece edebiyat sayan, gündelik hayatını bütünüyle edebiyata göre düzenleyen yanımı, derimi ve kalbimi hem incelttiler, hem keskinleştirdiler!

Edebiyat dışında bir yere ait değilseniz, bu biraz doğaldır ve iyidir; en baştan bunu bildim!

Doğaldır; insanlar, çünkü, genellikle bir yerdedirler. İyidir; mücadele gücünüz artar; dervişlikle yalvaçlığı, tanrısallıkla sıradan insanlığı birlikte yaşarsınız!

Şehrimizin en değerli mekânlarından saydığım (bence mekân), 4 yılı aşkın bir süredir *Bursa Defteri*'ni de çıkararak, *Bursa Ansiklopedisi*'ne bakarsak, andığım iki dergi (hani başyazılarını yazmıştım-yazıyorum ya) bensiz çıkmıştır! Edebiyat dışında yeri olmayan birinin yerliler ve yereller arasında yeri mi olur, diye bana çıkışmayın!

Sevgili Türkçe ve sevgili Bursa, sizinle ülfetimin bedelini yaşadığım sürece ödeyeceğimi bilmenizi istiyorum.

Sevgili şair ve sair dostlarım, bütün bunların başıma şiir ve siir yazmamaktan geldiğini biliyor, sizi bu benden de su katılmadık (saf sözcüğünü çok severim oysa, çünkü beni kültürel ve doğasal kılan budur) halinizle çok seviyorum.

YAZIN BÜYÜSÜ

güneşin dallarında olgun, ballanır düşer
koku damardan akar, su terler
sahiplenir, aşkı iğde çiçeği, günahsız
yaz, kupkuru tek çocukların ağzında yanmaz
suyu avuçlayan parlaklık dudağında
açık dili kabuk tutmaz, yaralı
bir yol içinde dur, dön bak yanıyor
yakana yapışmadan geleceğe dayan
yaz aldanmış akşamdır, kapıdan giren yabancı
gibi eksik olamaz kalbinde vesvese
kim nerede kalmış nerede dinlenir
yolu ne zaman çıkar yaza, yapayalnız
karşılışır enkazla yaz, göğsündeki
ayrılığın parmakları birleşirse tuzak
yaz, yönünü kaybetmiş uzun beyaz
ağzı açık uyuyan kör iştah
etine yabancı bir uğultu çakılı yaz
tutulmayan söz, derisini çizen bekleme
ay ışığında konuşmaları kesen keder
parmaktan çıkmayan sıkıntı, yaz
çöl yüzük, damarda bekleyen daralma
yine söylüyorum bak yaz, ruhunu arayan gölge
kelebeikle karpuzun arasına gerili perde
izini bırak gel! dursun öylece, silme silme
sözlerini ne çabuk yazdım cam elbisene
okurken bir ürperme, bir terleme, tökezleme
sesinden geçenler güzde kaybolan gazel

kalmaz, yapışkan dar odalardan çıkar, yaz
sıralar habersiz, kemiklerini ipine ateşin
mendiline yangınları silenleri sevmez yaz

Hüseyin Alemdar, Ramis Dara, Özlem Tezcan Dertsiz, Melih Elal, Altay Ömer Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Hilmi Haşal, Halim Hayal, Ayşegül İzmirli, Çağdaş Keçeci, Elif Sofya, Mehmet Mümtaz Tuzcu, İhsan Üren, Sadık Yaşar.

KALEM VE KELAM

Halim HAYAL

Kendimi bildim bileli, nesnelere en çok kâğıdı ve kalemi sevdim. Nedenini düşünmeden sevdim. Sonradan tanıdığım ve hayatıma giren daktilonun, yani klavyenin hakkını yemeyeyim, daktiloyu da sevdim ama ilk ikisinin derecesine ulaşamadı yakınlığım. O şiddette bir sevgi ateşi, o düzeyde bir heves topacı oluşturmadı. Defterler dolusu yazının ak sayfaya dökülme anı hep haz ve hüznün membaı olmuştur geçmişimde. El yazısı hayat pasajları, mekanik ortamda aynı hazla veya aynı hüznle metne dönüşmüyor. Dönüştürülemez. Önünde sonunda makine kullanmayı gerektirir, yayımlanması istenen metin. Duygusal, ussal ilişki içinde bulunulan nesnedir makine, ya da klavye. Öyle olmuştur yıllarca. Öyle oluyor şimdi.

Daktilo makinesini, 'A' klavyelisini de 'F' klavyelisini de edindim ama her ikisini de on parmak kullanamadım. Şimdi de bilgisayarın 'Q' klavyesine 'tık-tık' basarak el yazılarını temize geçiriyorum. O nedenle, yaşantımı, yani eylemimi klavyeden önce ve klavyeden sonra diye ikiye ayırıyorum. Bu çerçevede, herkesin bazı eşyalarla, nesnelere özel bağı, bağlılığını gözden geçirebileceğini düşünüyorum. Nesnelere arasını sorgulamayı deneyeceğini... Ben sık sık yapıyorum bunu ve son dönemde daha da sık; şimdi, şu metni yazarken olduğu gibi. Zamana karşı nesnelere direnciyle insan hayatının, kişiliğinin direnci karşılaştırılabilir. Çözümenebilir. Anlamaya çalışıyorum bunu. Kuşkusuz, "kuşku" sözcüğünün dördüncü harfi olan "k"nin kışkırtıcılığı da geliyor, bütün "k"lerin ardından. Kâğıt - kalem - klavye şövalyelerinin asaleti yanında, "kuşku" cinini de tiryakilik kılavuzu sayabilir insan, bir an için...

Kâğıdın, kalemin manyağı ve/ya mağduru olarak sürdürülen yaşam, anlam'a (kelam'a) boğulmakla anlamsızlık arasında salınır durur. Tahterevallide yaşamaktan dem vurmaktır meramım. Yaman bir çetrefildir, boş kâğıda, yani yazılacak, basılacak kâğıda adanmışlık. İster, kurşunkalem, dolmakalem, tükenmez kalem veya hokka-divit döneminde, isterse her geçen gün yenilenen bilgisayar çağının nimetler hegemonyası altında kullanılıyor olsun; yazı denen harfler dizgesinin büyüğü yok sayılmaz. Yok sayılmıyor.

Varolmanın en belirgin nesnesi kâğıttır. Daha doğar doğmaz, dünyaya gelmenin tescili, yani kayıt işlemi için kalem ve kâğıt kullanılır. Adı üstünde, "Nüfus Kâğıdı", yaşıyor olmayı kanıtlanmanın ilk devlet belgesidir. Yazıya hayatını adanmış herkes, eninde sonunda bir şeyleri kayda geçirme derdindedir diye bilinir. Neden olmasın? Dünyanın en saf insanların sayılmayı göze alarak, somut karşılığı olmayan işi, şiiri, yazıyı ömrünün eksenine koymuş bulunmak, bal gibi yel değirmenleriyle savaşa kalkışmaktır. Şunu bilerek, ki boş kâğıdın, "para" denen dolu kâğıtla yan yana anılması bile abesle işigaldır. Çünkü "nüfus kâğıdı" edinme öncesinde ve sonrasında, insanı, yaşamını, belirleyen asıl kâğıt, "para" olanıdır. Dolaşımdaki, kutsanan değişim nesnesi... Tüm ilişkileri, dünyevi ve uhrevi durumları, insanın 'kâğıt para'ya (banknot'a) köleliğini dayatmaktadır. Varolmanın "kara" evresidir söz konusu süreç; hayat... Beslenme, sağlık, eğitim, ulaşım vb. gereksinimler, "para" denen "değerli kâğıt" sayesinde karşılanmakta... Ne kadar karşılandıysa, kişinin emeğini ya da zamanını kaçta satabildiğiyle ölçülür. Ki her aşamada, alış-veriş kaçınılmazdır. Kalem ve kâğıt, evrensel anlamda alışveriş nesnesidir ne yazık ki. Onurunu koruyan, edebiyat-sanat üretme aracı kılındığı koşullar dışında.

Beyaz kâğıt üzerindeki devinim, yaratma eylemi, hayatın anlam damarlarını yoklamaktan başka bir şey değil. Büyük ustaya "Yazmasam çıldıracaktım" dedirten, sonrakilere dedirtecek dürtü, yaşantının biçimlendirmesinde önemli işlev taşır. Nedeni, önüne büyük amaç koymadan, yazmak dışında hiçbir şey hedeflemeden, heyulaya kapılmışlıktır ki, anlamlı bulunmayabilir kimilerince.

Olabilir. Ancak, etkinliğinden hoşnut, ne yaptığını bilen ve açıklayan yazar-şair nezdinde yaşamsaldır eylemi. Anlam, sokakta başka, evde başka, işyerinde başka biçimlerde zuhur edebilir. Günün farklı saatlerinde de... Yazan, gözlemleyip aktarabilir yaşantıları. Nesneyi, yani somut olanı kavrayan kişi, soyut olanı da algılayabilme yetisini, sözle (kelamla) ve yazıyla (kalemle) kanıtlar. Sonuçta, kendinden hoşnut veya kendisiyle boğuşan kişi olumsuz (negatif) değildir. Çünkü, olumlu (pozitif) uğraş vermekle değer kazanır incelikli yaratıcılığı... Anlam, arayışı, yaşamla iç içe geçmiş serüvenidir söz konusu simyacının. Anlam, 'aramak'tır, arama-bulma amacıdır ona göre... Bulma sanısı, 'sonsuzluğa yolculuk' sürecinin molalarında ya da bazı dönemeçlerde keşfedildiği sanılan seraptır. Hepsisi, o sözün sihridir.

Günlük yaşamın odağındaki, 'kalem' ve 'kâğıt'la serüveni, bir başka anlatımla, dramı, trajedisi, öğrenme-öğretme, bilme merakıyla başlamaktadır : Kütükte hane ve sayfa numarası almakla... Doğal olarak kelam hakkı elde etmektedir, erişkin kişi... Birey olmakla... Öyle bir trajedi ki içinden fıskıran ter ve kan lekeleri, ak kâğıda kara harfler olarak yağmaktadır. Bu kararı gören, bilen insanoğlu, zamanının, tarihinin büyükçe bölümünü, 'kara'yı önlemek ya da silmek, yani haksızlığı gidermek için harcamış. Harcıyor. Bunu düşününce boş kâğıdın değeri daha da artıyor. Çünkü ortada bir kirlenmemişlik, kanlanmamışlık sembolü olarak yüzümüze, gözlerimize seslenmektedir, "beyaz kâğıt"... Ki o sterildir. Güzeldir. Bencileyin, şiiri beklediği için öyledir... Zira ilişkiler ağına katılmamıştır. Masumiyet sembolüdür. Sömürülmemiştir henüz. Para'ya ve kara'ya bulaşmamıştır. Sermaye nesnesi olmamıştır. Sermayenin olduğu yerde sömürü de vardır çünkü, kaçınılmaz biçimde... O nedenle, boş kâğıda tutkun insanlara hayranlığım artıkça arttı. Ben de naçiz bir boş'a tapınan olup çıktım... Kâğıdım ve kalemlimle. Kelamımı arz etmek üzere soyundum kendimden. Paradan yana değil de sürekli şiire doğru aktı yolum. Yolumu sevdim ta baştan. Şiire geldim, geldiysem...

Demiştim, varolmanın kanıtı kâğıttır. Yazılmış kâğıt... Haliyle yüzeyinde kalem gezdirilmiş yeni nesne... Dönüşmüş değer... Yazıya, yazmaya hayatını endekslemiş kişiler nezdinde, yaşamın değeri, söz konusu kâğıdın değeriyle örtüşür. Kâğıt denen nesne, herkesin gözünde aynı şey değildir. Para'nın, kimilerince aynı 'şey' olmadığı gibi. Burada, basılı kâğıttan, kitaptan aldığım, anladığım hazzı vurgulamak istiyorum; sıradan bir "kâğıt manyağı" olarak... Kastım, kâğıdın maddi değerini yadsımak değil elbette. Bazı insanlar öylesine imanla bağlıdır ki para olmayan kâğıt nesneye, bütün bir ömrünü fütursuzca ona harcarlar. Tüm değerli öğeler, insanı yücelten ölçütler, kâğıt sayesinde (türüne, gücüne, konumuna göre) evreni anlatabildiği içindir ki baş tacı edilmiş. Hâlâ bağlanma, tutunma, var olma gereksesidir.

Bazı insanlar veya toplumlar, kâğıdı kalemi ve mürekkebi erken keşfetmenin avantajını yaşamıştır. Yani semeresini almış. Pek çok bireyin ve toplumun mutluluk aracı hâlâ kâğıttır, kalemdir ve de mürekkeptir, gelenek gereği. Güzel duygu ve düşüncelerin, güzel kelam olup kâğıda yansması, güneşin doğması anlamına gelir. İnsanların kendisiyle halleşmesinde, başkalarıyla dertleşmesinde, kâğıdın ve kalemin katkısı yadsınmaz. Pek çok ortak kavram kâğıt sayesinde anlatılabiliyor, anlaşılabilir, yaşatılabilir. İnsanda can buluyor... Başkalarının acısı, üzüntüsü kadar sevinç ve mutluluğu da kâğıt-kalem sayesinde dile, yani kelama getirilmektedir. Kaleme geldiği, getirildiği süreçte. Çünkü, vicdanın seslendirilişi yazıyla gerçekleşir. Bencileyin, şiire en yakın yönü de odur; insandan insana yol olmalı... Başka kelam edilebilir mi bu bağlamda, bilmiyorum. O nedenle sözü boş kâğıda bırakıyorum, yeniden boş kâğıda... Başkalarının söylemesi, eylemesi için. Kelamınız, kaleminiz hazla aksın efendim, kâğıdınız güzelleşsin. Yüreğinizle, aklınızla, şiirde ve aşkta, yani kâğıtta kalın.

Hilmi HAŞAL

UÇURTMA USTASI

Çıplak gözle erdiğin kadarını bileceksin yerin, göğün hasat o kadarcıktır, fazlasına gönlün gitmesin boşuna hayat mülk değil ki uçan kuşa, koşan karıncaya kumul değil musibet; sonsuzluk sır madenidir yaşayana, hem “Her ölüm erken ölümdür” demiş madem ki ustamız gayret niye erken vedalar için; keramet an’da gizlidir yaşanmamışta bulacaksın iksiri, umudun fazlasında beklenemez hem, hele imgesi yoksa, emaresi erincin yağı alınmış süt, kokusu emilmiş gül neyse odur dün şiiri kurumuş zaman makbul değil kente, diyeceksin...

yoksul günlere ödülüdür alkol damlası, damıtılmış lirin bir de harflerin muştusu elbet, varolmak başka ne ki hava önemliyse; yalnızlıktan kayda değer aymazlık o hiçbir ölüm şaka taşıyamaz tohumunda, aya ve yıldızlara bütün hayatlar kanatlanmış uçurtmadır, mavilikte elçi... cömert gökyüzü tarlası kaç uçurtmayı ağırlar, sormadan sevincini onaylatır dileklere, dile üzünç düğümlendikçe yutkunulamaz, yağmuruna bulaşan ağudan korkacaksın güzü tarife şarkılar gerekmez; yapraklar açık sözlü sarı her ölüm haksız, toprağa geçmiştir öyle; hiç veya hep uçurtması bulutlara asılı kalmış çocukluktur her hayat bekler özgürlüğü, rüzgârla dans eden, bakakalacaksınız...

Osman Serhat ERKEKLİ

SEVENLER UYKUSUZDUR

Yıldızlar da uykusuz evet
Bize öyle gelir ki
-Yıldızların rüyası gecedir
Oysa hep aydınlıktır onlar
Biz de öyle değil miyiz
Uykusuz güneşler gibiyiz
-Sevenler uykusuzdur

Doğmak, yaşamak telaş
Ölmek de öyle
Tek dinginlik sonrası belki
-Bıraktığımız çığlık
Yıldızlar da uykusuz evet
Bize öyle gelir ki
-İnananlar uykusuzdur

Kimseden kibarlık beklemiyoruz
Çünkü biliyoruz ki
-Ölüm kibar karşılar bizi elbet
Ama yine de unutamam
Hayatı bir tabut gibi sırtımızda
-Taşıttıklarımı
Sevenler uykusuzdur

Özlem TEZCAN DERTSİZ

SIYAH SARAY

‘Sis’ olsam ben de günlerce,
lanetler yağdırsam zehirli düşüncene
cepheye sürdüğün defnesiz güvercinler
ölü harflerle kurduğun bu alfabe
simsiyah sarayının dört yanını çevirse

bir yalnızlık timi bekliyor en güneyde
inceldikçe inceliyor yüreğin zarı
dilimde ‘hayır’ yetmiyor,
meydanda bedenim az
çılgılığım çocuk, çocuğumda endişe

istasyon olsan, satardın trenlerini
yaklaşsa aşk, değiştirdin şiddete
kırmızı, taşıyamadı bunca utancı
beyaz gitti, dönmemek üzere

aynaya bir kez baksan
kanlı sırlar tek tek parçalanacak
dilerim, delik deşik eder uykularımı,
yıktığın her düş
kırdığın her oyuncak.

Altay Ömer ERDOĞAN

KAN AT

kan atma, kanatma ufka karşı koşan atları
susamış, nazlı, boz atlar umudun silasında
delişmen rüzgârla bir olmuş kanatları
hepsi çağcıl bir güneşin yasında

uçuruma ağıtlar yakan maskeleri zamanın
süvarisiz, kısrak, hâkim ve yırtan sessizliği
yüzyıllarca iz sürmüş peşinde akan kanın
atlar bir hendekten ötekine kimsesizliği

kan, kar, kir, dehlizi büyüten sır gözlerinde
izbe evlerde yasak alfabeler çoğaltır
gelecekler avutur gelmiş geçmiş sözlerinde
yalnızlığı o koca koca atlar sağaltır

daha çıkmamışken gamlı baykuş kuruyan dala
ilkyaz görmemiş taze kan yuvalanırken deliğe
bindirmiş yaralı kalbini kırık bir sala
daha kapatmamış aç gözlerini iyiliğe

Truva’nın atları dörtнала
kilitleniyor nalbant bir göğe

İHSAN ÜREN ÜZERİNE BİR BİYOGRAFİ DENEMESİ

Melih ELAL

"ÇİFTE PERÇİN
Bırak göğsün
Denizle dolsun
Ben denizi severim
böylesi daha iyi
değil mi?"

Çifte sevgi,

Çifte perçin." (1) Üren'in bu şiiri 1956 yılında Edirne'de çıkan *Damla* dergisinde yayımlanır. İlk kitabı *Sevmek Mevmek*'in son şiiri olan "Çifte Perçin", şairin yayımlanmış ilk şiiridir.

Çorlu'da yaşayan Resmîye Hanım ile çiftçilik yapan Eyüp Üren'in 24 Ağustos 1939'da bir oğulları olur. Adını İhsan koyarlar. O yıllarda baba Eyüp Üren geniş topraklara sahiptir ve çiftçilikle uğraşmaktadır. Çevrelerinde daima topraklarında çalışan, onlara yardımcı olan insanlar vardır. İhsan da bu ortamda rahat bir çocukluk dönemi geçirir. Oysa, İkinci Dünya Savaşı yıllarıdır ve ülke sıkıntı içindedir.

Özel sohbetlerinde "Doğumum İkinci Dünya Savaşı'na denk düşer" demesi, Nuri Demirci'ye "İnsan Abi" adlı şiirinde "... / sen değilsin İhsan Abi, 2. Dünya Savaşının sebebi / Çorlu'nun epey batısında kalır çünkü / Danzig'de başlayan korku tüneli" (2) dizelerini yazdırmıştır.

İkinci Dünya Savaşının hemen sonrasında, 1946'da Çorlu'da ilkokula başlar. Yıllar sonra; "Yılan gömlek değiştirdiğe gençleşmiş! / Talihsizdir kentlerim benim; / gençleştiğe çirkinleşir. / Nerde Servili Kahve'nin; çınar ağaçları? / Mor salkımlı sokaklarım nerde? / Lady Montagu'nün anlattığı: / Havuzlu saraylar, / nerde şiir yazılı tavanlar... / Sinan'ın hamamını yıktılar söyleyle! / Bizans surlarını da yürüttüler / Taşmektep Şucaeddin'i / koydunsa bul yerinde! / Azizim, söyleyin hele; / Hangi canavar, / yer geçmişini böyle!" (3) dizeleriyle anlatacağı günleri. Şucaeddin İlkokulu, o yıllarda, daha eski yılların Taşmektep'inde eğitim ve öğretim vermektedir. Yıllar sonra bu Taşmektep, bulunduğu yerden sökülüp 500 metre ileriye taşınacak, eski yerine de günümüzün Çorlu Belediye binası yapılacaktır.

İhsan, ilkokulda haşarı ama çalışkan bir çocuktur. 1951 yılında eski bir paşa konağında hizmet veren Çorlu Ortaokulu'na kaydolur. Okuma merakı, özellikle de dergilere düşkünlüğü bu dönemde başlar.

O günleri anarken "Benim evimde Kur'an'dan başka basılı tek şey nüfus kağıtlarımızdı. Oysa babam bana okuduğu kitaplardan söz ederdi; nereden bulup nasıl okuduğuna şaşırıp kalırdım. Ortaokulda öğretmenlerimiz çok güzel bir ortam hazırlamıştı bize, her sınıfta seviyeye uygun kitaplık vardı, okul kitaplığından ayrı olarak. Okul kitaplığı kapalıydı, çünkü Demokrat Parti'nin kapattığı Halkevleri'nin kitapları oraya hapsedilmişti." (4) der. Sınıf kitaplıklarında 250-300 kitap vardır. İhsan bunların tamamına yakını okur. Bir gün öğretmenlerinden biri, Atatürk'ün *Nutku* ile ilgili bir ödev verir. *Nutuk* da sadece okul kütüphanesinde vardır. Okul müdürüne yalvarır yakarır, kütüphaneyi açtırır. *Nutuk*'u ararken, Hasan Ali Yücel döneminin beyaz kitaplarıyla karşılaşır. *Nutuk* incelemek bahanesiyle bu kitapları da okumaya başlar. Böylece farkına varmadan, bilinçlenmeye, estetik beğenisini geliştirmeye başlar.

Derken ortaokul biter. Hayalinde Deniz Lisesi'nde okuyup kaptan olmak, dünyayı dolaşmak vardır. Belki de bu hayal, okuduğu farklı dünyaları anlatan kitaplardan kaynaklanmaktadır. İstanbul'a gelir, Deniz Lisesi'nin sınavlarına girer kazanır. Gel gör ki, gözlerinde problem vardır, gözlük kullanmaktadır. Sağlık nedeniyle elenir. Baba Üren, varlıklı bir çiftçidir. Oğlunu Kabataş Lisesi'ne yatılı olarak yazdırır. İhsan, her gece yataktan penceresinden boğazı seyretmekte, hayaller kurmaktadır. Açık denizlerde, farklı diyarlarda olmak varken buradadır. Üstüne üstlük bir güzele tutulmuştur. 29 Ekim tatili imdadına yetişir. Kabataş'a başlayalı bir buçuk yıl olmuştur. Çorlu'ya gider. Annesi Resmîye Hanım, nasıl olsa yerine yerleşti, artık düşüncesini değiştirmez diyerek, Balıkesir İlköğretmen Okulu'ndan gelen, giriş sınavlarına çağrı mektubunu İhsan'a verir. Oysa İhsan düz lisede okuma meraklısı değildir. İleride seçeceği mesleğini şimdiden bilmek, ona göre hayatını düzenlemek istemektedir. Ya kaptan olacaktır ya da öğretmen. Gelen yazıyı dikkatlice okur, özenle saklar. Çorlu'dan Kabataş Lisesi'ne diye yola çıkar, okula gelir. Bir gün sonra vapurla Bandırma'ya, oradan da Balıkesir'e gider. Sınavda başarılı olamaz, yedekler listesinde adı çıkar. Öfkeyle İstanbul'a döner, pılısını pırtısını toplar, bir araba tutar, Çorlu'ya döner ve eşyalarını evlerinin önüne yığar.

Yıl 1955'tir. O yıl okula gitmez ama okumayı sürdürür. Edebiyat

dergilerini keşfeder, alıp okumaya, böylece güncel edebiyatı izlemeye başlar. Bir gün öğretmen okulundan mektup gelir. Yedekler listesindeki öğrenciler Çanakkale'de açılan yeni öğretmen okuluna alınacaktır. Soluğu Çanakkale'de alır.

Çanakkale İlköğretmen Okulu, kentten 37 kilometre uzakta, Kirazlı beldesinde, orman içindedir. Okulun edebiyat öğretmeni hangi kitapları okuduğunu sorar Üren'e... İhsan'sa okumanın ötesinde şiir de yazmaktadır, aşk şiirleri. Okuduğu kitapları sıralamaya başlar Mehmet Aydın'a... Öğretmen önce inanmaz, içerikleriyle ilgili bir sorgu başlatır, evet, doğrudur, okumuştur İhsan bu kitapları...

Ne çalgınlıklar yapmazlar ki bu okulda! 37 km. yolu yürüyerek Çanakkale'ye giderler sinema seyretmek için. Üren, her kente inişinde kitapçılara dolaşır, edebiyat dergilerini toplar da döner okula. Bir yandan da şiirlerini yollar dergilere. Bu yıllarını, Mehmet Aydın'ı şöyle anlatır Üren: "Çanakkale İlköğretmen Okulu Kirazlı'da, kentten 37 km. uzakta, ormanlık bir alanda kurulmuştu. Yatılı okuyordum, bol para geliyordu. Harcaacak yer yoktu. Ayrıca Mehmet Aydın gibi iyi bir edebiyat öğretmenimiz vardı. Mehmet Aydın'ın en önemli özelliği, öğrencilerine okuma sevgisi aşılmasıdır. Bu sevgi bende vardı. O, öğrencilere kitap önerdikçe atlayıp Çanakkale'ye gidiyor, sıcakta sıcakta indirimli kitap alıp kendi kitaplığını da varsıllaştırıyordum. (...) Mehmet Aydın'ın önerdiği dergiler de işe böylece karıştı." (5) 1955'te Edirne'de çıkan *Damla*, Çifte Perçin'i yayımlar. Onun ardından İstanbul'da çıkan magazin ağırlıklı *Yelpaze*'de birkaç aşk şiiri çıkar. Şiirlerinin yayımlanması şevk verir genç şaire, daha da sıkı sarılır şiire. Mezun oldukları yıl, 1957-1958 döneminde, ilköğretmen okulu Çanakkale'ye taşınır. Artık Çanakkale'deki yerel gazetelerde de yazı ve şiirleri yer almaktadır.

1958'de okul biter. Tayin bekleyişini *Çiğ Bir Çığ'da*: "*Haziran sonunda, sınav ayında Boğaz'da / Söylenceler denizinde, sorular okyanusunda / neden, niçin, nasıllara batmış yüzüyorum. // Gurbet ki benim en zayıf yanımdır, / bir gurbet köşesine; / birkaç güne kalmaz, öğretmen atanacağımdır. / Nasıl bir gelecek bekliyor beni, / ergenlik sivilceğim mi gençlik kaygılarım? / Sorularımı bırakıp kıyıda, / söylenceler denizine dalyorum.*" (6) dizeleriyle anlatır. İlk ataması Mardin Nusaybin'e çıkar. *Mardin'in Sesi* gazetesinde yazılar yazmaya, şiirlerini yayımlatmaya başlar. Bu süreci uzun sanmayın sakın, yirmi gün kadar sürer Mardin macerası. Çünkü hedefi Gazi Terbiye'ye girmekti.

Bir gün Mardin'e gider. Daha maaşını almamıştır. Dayanamaz bir kitapçıya dalar. Kucak dolusu kitap, dergi alır, tüm parasını tüketir. Nusaybin'e döner, üç gün aç oturur. Maaşını verileceği yoktur, yüzünü kızartır, bir lokantaya gider, işte nüfus kağıdım, ben burada öğretmenim, param yok, karnımı doyurmak istiyorum, der bir çırpıda. Oysa orada lokantada yemek yiyeceklerin büyük bölümü, hesabı aybaşından aybaşına ödemektedir. Şimdi üç gün aç kaldığına mı, şimdide dek bunu akıl edemediğine mi hayıflansın bilemez. Bu yaşananlar, farklı ortamlar, farklı insanlar Üren'i olgunlaştırır. Mardin'i "*Tanrı soluğu değmemiş yerlere gittim*" (7) dizesiyle anlatır. Görev yeri Nusaybin, Mardin onun gözünde aşktır: "*Yeşil, Mardin aldatmışçasına / Senin gözlerine gitmiş çokça / Merhaba de kalbim / Merhaba Mardin.*" (8) diye selamlar Mardin'i ve kalbindeki sevgiliyi...

30 Ağustos 1958'de Nusaybin Sıtma Savaş Derneği'nde yangın çıkar. Yardım edeyim, evrakları kurtarayım derken Üren'in saçları yanar. O da kafasını sıfır numara tıraş ettirir. Bu sırada Gazi Terbiye'nin sınavlarına çağırılır. Mülakatta kafasını sorarlar, anlatır. Mizansen düzenlediğini düşünerek elerler. Üren, Çanakkale İlköğretmen Okulu'nu ikincilikle bitirmiştir, üzüldür, Nusaybin'e dönmez. Böylece öğretmenlik macerasının birinci bölümü yirmi günde son bulur. O yılı yine boşa geçirir okuyup yazarak. Ertesi yıl Bursa Eğitim Enstitüsü'nün Türkçe Bölümü'ne başlar. Rastlantıya bakın ki, Mehmet Aydın da bu okula atanmıştır; yeniden öğretmeni olur. Bir yıl sonra da, yani 1960'ta Aydın, artık şiirlerini yayımlama zamanı geldi, der. Baba Üren'e mektup yazılır, para gelir. Gerisini oğul Üren'den dinleyelim: "Ah, o Bursa'daki tekteki Rıfat, kahveci Mehmet, kitapçı İbrahim'e borç takıntıları... İlk elden onları ödemem gerekiyordu. Ben de öyle yaptım. 'Yeterli hazırlığım yok' deyip kitap çıkarmak için aldığım parayı bir güzel yedim!" (9)

İşte böyle! Kitap çıkamaz. 1956'da başlayan şiir yolluğu 1961'de son bulur. Bu dönem -1956-1961- içinde Edirne, İstanbul, Çanakkale, Mardin'de çıkan dergi ve gazetelerin dışında; *Karabük Postası*'nın sanat ekinde, *Ankara Ekspres* gazetesinde, Bursa'da *Yöre* dergisinde şiir ve yazılar yayımlar.

Öğretmenlik ve evlilik, şiirlerine bir süre ket vurur. 1961'de Bursa Eğitim Enstitüsü'nden mezun olur ve Kayseri Bünyan'a tayin olur. O

sıralar yine aşkıdır. Aşkını "*Şımarık güneşlere çiçek yetiştirirsin / Ellerime uzanan bir çiçek adın / Sonra bana gelleri bellemiş adımların / Bir gel - iki gel - üç gel / Bursa elli kadın*" (10) dizeleriyle dile getirir. Öğretmeni Mesture Hanım'la evlenmeye karar verirler. Bir yandan da bir an önce askerliğini yapmak istemektedir. Mesture Hanım'ın doğum günü olan 2 Ağustos 1962'de evlenirler. Evliliklerinin on beşinci gününde askere alınır. Polatlı Topçu Okulu'ndayken Çanakkale'ye tayini çıkar. Eşi de Çanakkale'de öğretmendir. 1963 sonunda kızları Esin doğar. Kıbrıs olayları nedeniyle terhis uzar, atama işinde bir karışıklık yaşanır, dört ay boşa geçer. 1964'te Çanakkale Yenice'ye tayini çıkar. Askerlik sonrasında da eşinden uzaktadır. Bu arada ikinci çocukları Altan, 1965'te doğar. 1967'de Çanakkale merkeze eşinin yanına atanır. Böylece beş yıl sonra aile bir araya gelir. Artık işler rayına girmiştir; tekrar şiiere döner ama pek verimli olamaz bu döneminde. Sözü edilen 1969 - 1973 dönemidir. Şiirlerinin çoğu Çanakkale imzalıdır. 1973'te Bursa'ya atanırlar. Türkçe öğretmenliği 1980 Eylül'üne değin sürer ve öğretmenlikten ayrılır.

1974 - 1979 arası şiirde suskunluk dönemidir. Politika, yaşamında ağır basar, şiiri ihmal eder. 1980'de öğretmenlikten ayrılınca baba ocağı Çorlu'ya gider ve kitapçı dükkanı açar. Artık özlediği yaşama dönmüştür, şiirler birbirini ardınca gelmeye başlar. Ki bu dönüş, bu yazının yazıldığı bugün de sürmekte.

Şiirleri de birikmiştir. Sonunda Mart 1990'da ilk şiir kitabı *Sevmek Mevmek*'i yayımlar. İlk şiirlerinin yer aldığı bu kitapta, 1956 - 1958 arasında yazılan şiirlerde Garip şiirinin, daha çok da Orhan Veli'nin etkisindedir. "*Ben takvime bakmam / Sana bakarım*" (11) derken. 1959'dan başlayarak anlam kapanır. İkinci Yeni etkisine girmiştir artık. "*Ay vardı, natüromort yıldızlar ağlardı*" (12) diye seslenir okuruna.

Sevmek Mevmek'te yaşamının ipuçlarını da görürüz. "Senin Denizlerin'de iz bırakan mavi etekli bir kadın, "Yapı"da yeni satın alınan ev, şiirinin konusunu oluşturur. 1956 -1960 arasında yazdığı şiirlerinde izlek aşkıdır. Sevgilileri betimlerken heykelden (*Senin bu dillerin midir mermer / Örenler altında uyuyan güzel* s. 27), resimden (.. *natüromort yıldızlar* s. 37), müzikten (*Noktürn* s. 42), mitolojiden (*Afrodite köpük karardı küreklerimiz* s. 15) söz etmeyi ihmal etmez. Diğer sanat alanlarına da yabancı değildir Üren. Kitaplarında özenle seçilmiş resimlerle, desenlerle karşılaşırız hep.

Kasım 1990'da yayımlanan *Harman Yangını*, toplumsal izleğin öne çıktığı ikinci şiir kitabı şairin. Aynı yıl içinde iki kitap birden yayımlaması yılların birikiminin de bir göstergesi. *Harman Yangını*, Çünkü ve Yokuştur Yolu Aşkın alt başlıklarını taşıyan iki bölümden oluşur. Çünkü bölümü aynı adı taşıyan, şairin de dünyaya bakışını yansıtan "*Yücel yücel diye çırparsın kanadın / Ey gönül kuşum, / Onlarsa yuvasında uzayın. / Sıyrılabilirsen küfünden / bir kez ortaçağın, / Senin de yediveren olacak / İNSAN BAYRAĞIN.*" (13) dizeleriyle başlar. Bu bölümde toplumsal içerikli şiirler ağırlıktadır. Üren, *Harman Yangını*'nda, başlangıçtan kitabın yayın tarihi olan 1990 yılına değin üç ayrı dönemde yazdığı şiirlerini tematik sıralamayla yayımlar. Aynı tutum, eşi emekli resim öğretmeni Mesture Üren (Yerli)'e adadığı ve sevi izlekli şiirlerini topladığı Yokuştur Yolu Aşkın bölümünde de sürdürülür.

Üren'in bir başka özelliği de şiirlerinin sonuna yazılış tarihi ve yerini eklemesidir. Böylece şair, şiir serüvenini izleme olanağı verir bizlere. 1973'te Çanakkale'de Türkçe öğretmenliği görevini sürdürürken, ne olduysa yaşlandığını duyumsar. "*Yaşam yapıklarına dadandı fırtına / Gel ölçülü ol der yürek / Gözler bir kez çevrildi mi içe / Kurşun ağırlığı çöker bedene.*" (14) der. Oysa daha 34 yaşındadır. Belki de bu toplumsal kargaşanın getirdiği bir duygudur. Toplumun acılarını kendi acısı, sıkıntılarını kendi sıkıntısı bilir. Toplumsal çalkantı sırasında bir dostunu yitirir. "*İda dağım, / gömütlükteki kitapçı / Dardanosoğlu Yılmaz dostum*" (15) diye seslenir; kör olası terör bir bilim insanını, bir genç insanı, Cavit Orhan Tütengil'i sokak ortasında kurşunlayınca; "*İşğin, sevginin erlerini, / Bilimin harmanını yaktın! / Toplumun ağızını savurdun, / verdin yele. / İleniyorum işte / -Ey sütü kara! / Çiçek olsun elin, / uzanma daha harmanlarımıza*" (16) dizeleriyle "*Çiçek olsun elin*" diye ilenir.

Çalışmaktan, üretmekten yanadır Üren. "*Gün yirmi dört saat / inancınla olacaksın, / onu giyinip kuşanacak, / onu çıkarmadan yatacaksın. / Kalıcı olmak istersen, / gün yirmi dört saat / deseler de / inanmayacaksın*" (17) dizeleri ne güzel yansıtıyor duygularını. 1990'da ilk kitabını yayımladığı sıralarda Bursa'ya dönmeyi düşünmektedir artık. O sıralarda Nahit Kayabaşı İstanbul'da yüksek öğrenimini yapmakta ve zaman zaman da Çorlu'ya Üren'in yanına gitmektedir. Hayalinde Bursa'da bir dergi çıkarmak vardır. Üren de dergilerle yoğrulmaktadır.

Hemen hemen ülkede yayımlanan edebiyat dergilerinin tümünü almaktadır. Kayabaşı'nın önerisine mali destek verir ve Mayıs 1990'da *Biçem* yayımlanmaya başlar. Böylece Üren'in dergi destekçiliği dönemi başlar. *Biçem* 12 sayı sonra Eylül 1992'de yayın yaşamına son verir.

Biçem'e destek verdiği sırada 1991'de Üren, Bursa'ya yerleşir ve Mayıs 1992'de *Bilge Zakkum*'u yayımlar. Deli Karı adlı şiirinde; "*Ege kıyılarından söktüm / bu zakkumu, / Boyu bir karıştı, / toprağı bir avuç. / Getirip diktim, / Mudanya'daki bahçeye / Poyraza kapalı / güneşe açık bir yere. / İki yıl mek parmak uzamadı, / Bilmiyorum dibinde neler oldu?*" (18) dizeleriyle bir zakkumdan söz eder. Bir kaç sayfa sonra "1979-80 yılları... Aliğa Rafinerisi dolayları... İzmir yolculuğu dönüşü, özel otomobili durdurup kıyıda birkaç zakkum fidanı söktüm toprağıyla birlikte. Amacım Mudanya'daki yazlığımın bahçesine dikmekti. Sonra unutulup aylarca arabanın bagajında kaldı fidanlar. 'Atalım şunları, kurumuştur' dediler, atamadım. 'Yaprakları yeşil, yaşıyor, deneyelim bakalım' deyip diktim onları. Zakkumlardan biri ne kurudu, ne de büyüdü. İki yıl direndi... Bu söylediklerim 1980 baskı dönemine denk düşüyordu. Zakkum bugün iki metre boyunda" (19) sözleriyle kitabın adına bir açıklık getirir. Çiçek onun için baskı ve direncin simgesidir. Baskı; "*Ey zakkum! / İlk kez senin bilgelerin açıkladı / Güneş tutulmasını bu ülkede. / Oysa bunlar; / Özgür sabahlarımızı çiğneyip / Güneşimizi kararttılar. Üşüdüm.*" (20) dizeleriyle yansıtılırken; "*birakır direnç tohumunu. / Zaman midir, ölüm? / Söyle Bilge Zakkum?*" (21) anlatımıyla direnç baskın çıkar. Bilge Zakkum kim mi? Belki de İhsan Üren'in ta kendisi...

Kitap iki bölümden oluşur. Bilge Zakkum, aynı zamanda ilk bölümün de adıdır. 12 Eylül sonrası baskıların içten içe yansıtıldığı, giderek direncin oluştuğu şiirler toplamdır. İkinci bölümde Kal Daha adını taşıyor ve sevi şiirlerinden bir demet sunuyor bizlere... Üren'in Çorlu ile Bursa arasındaki gelip gitmelerini ve hasretini de öğreniyoruz bu yolla... Belki de yaşanan platonik bir aşkı!..

Üren, bu kitabının ardından Balkan Türkleri üzerine yaptığı araştırmaları ve onlardan derlediği bilmeceleleri kitaplaştırarak *Tanıklarıyla Balkan Türklerinden Bilmece*ler adıyla yayımlar.

Şair, birikimini hızla kitaplaştırmaktadır artık. Bir yandan da şiir üretmeyi sürdürür. İşte Mart 1993'te yayımlanan *Kirli Cam*; İlyaz Kırıntıları, Masal, Sipahi bölümlerinden oluşur. İlyaz Kırıntıları'nda *Kirli Cam*'ın ardından yaşamın ilkyazına bakar. "*Sulu, buruk, serin / Çalınmış bir kiraz tadındaydı /es geçilmiş ilkyazlarım*" (22) der.

Masal bölümündeysen Çanakkale'den Çorlu'ya geçişine gider. O günlerin özlemine, sıkıntılarını, gözlemlerini dizelerine sığdırır. Sipahi ise sekiz bölümlük, belki de şairin kendi, geçmişten günümüze atını süren bir öfkeli insandır. Öfkesi ve kaygısıysa şiiere dairdir. "*Kalemimi verdim şiiere / -Yak onu dedi, / elmas yarat külünden, / sevgilinin kulağına olsun küpe.*" (23).

Üren, Bursa'ya yerleştikten sonra, çağcıl edebiyata yönelik her türlü girişime destek vermeye başlar. *Biçem*'in yayını sürdürmemesi, Üren'i üzmektedir. Şiir eleştirmeni Ramis Dara da çoktandır Bursa'dadır, yeni bir dergi çıkarmak ve edebiyata Bursa'dan müdahil olmak isteğindedir. Üren'in maddi desteği, Dara'nın edebiyat dünyasına yönelik örgütlemesi ve Nahit Kayabaşı'nın sahipliğiyle Bursa'daki Hilmi Haşal, Nuri Demirci, Ali Aksoy, Mustafa Durak, Mehmet Ali İnan, dışardan Zerrin Koç, İbrahim Yıldız gibi sanat çevrelerinin desteğiyle Mayıs 1993'te *Yeni Biçem* yayımlanmaya başlar. 18. sayıdan sonra Nahit Kayabaşı dergiden ayrılır. Dergiye düzenli olarak yayını 72 sayı sürdürür ve Nisan 1999'da kapanmak zorunda kalır. Bu 72 sayı boyunca *Yeni Biçem*'in kağıdını İhsan Üren temin eder.

Üren, Ağustos 1995'te *Çiğ Bir Çiğ*'i yayımlar. Kitap; *Çiğ Bir Çiğ*, Azimetin Nereye Türkiye?, Gülce'ye Güzelleme bölümlerinden oluşmaktadır. Yüksek tansiyon doksanların başında şairi yoklamaya başlar. Nisan 1994'te yazdığı *Golgota* adlı mensur şiirde "*Serebral dolaşım bozukluğum; damar basıncım, damar tıkanıklığım... Çizgileri bozulmuş, silinmiş taş bir plak; susan engin çalkantısız deniz mi olacak beynim?*" (24) diye yakınımlarını söylüyor. Yaşamının muhasebesini yapmaya başlar; sonra da kitabına ad olan *Çiğ Bir Çiğ* adlı şiirinde: "*İşte dostum, koyununda böyle mayalandı ölüm; / çiğ bir çiğ gibi yüklenip üstüme, / çizgisini o gün çekti yüzüme.*" (25) diyerek ölüme meydan okur. Azimetin Nereye Türkiye'de, Sivas kıyımından anne ve babasının ölümüne, yaşadığı acıları anlatır. Gülce'ye Güzelleme'ye bu sıkıntıdan sıyrılma gayretidir. *Çiğ Çağ*'ın bir an önce çevresinden uzaklaşması dileğidir, torunu Gülce'yle gelen...

1997 Ocak'ında yayımladığı *Gözyaşı Şişesi*'nde acılar yumağı içindedir. Gözyaşı şişesi dolup taşmıştır Üren'in. Üşüyen Ev'de "*Üşüyorum, / duymadım altı aydır insan soluğu. / Bozulsaydı keşke*

musluklarım; / hiç olmazsa damlaların sesini duyar, / varlığımın bilincine varır, avunurdum. / Geçmişini soluk yapıp üflesem avuçlarıma, / ısınır mıyım?" (26) diye yakınır.

Üç ay sonra 1997 Nisan'ında *Japongülü Gibi*'yi yayımlar. Burada 1995 – 1997 diliminde yazdığı haikularını toplar.

1997 Mayıs'ında *Yeni Biçem*'den ayrılan Nahit Kayabaşı, Nuri Demirci, Haluk Cengiz, *Düşlem*'i çıkarırlar. İhsan Üren bu dergiye de ekonomik destek verir. İki yıl süresince hem *Yeni Biçem*'i hem de *Düşlem*'i destekler. *Düşlem* de Nisan 1999'da 24. sayıda yayın yaşamını tamamlar.

Üren, 1998'in Temmuzunda *Yaşamdan Savrulma*'yı yayımlar. Kitaptaki şiirler, adı gibi savrulmaları anlatır. Kâh bu parkta çocukluğa dönüştür, kâh yıllar önce yitirilen bir ressam arkadaştır. Kısacası savrulmalardır.

Üren, aynı zamanda iyi bir şiir müfettişidir. Yayımlanan bütün şiir kitaplarına ulaşır okumaya çalışır. Mehmet H. Doğan'ın 1993 yılından 2001 yılına değin sürdürdüğü *Şiir Yıllıkları*'nın iyi bir izleyicisidir. Bu yıllıklarla ilgili izlenimlerini her yıl düzenli olarak yayımlamıştır. Bununla yetinmemiş, yetmiş kadar dergiye izleyip tarayarak, yılın yüz şiirini ve yirmi beş şairini kendi ölçütleriyle belirleyip, 1998 yılından başlayarak *Şiirimizde Ufuk Turları* düzenlemeye başlamıştır. 1998 *Ufuk Turu*'nu *Yeni Biçem*'in, 1999-2002 *Ufuk Turları*'nı *Akatalpa*'nın eki olarak edebiyat dünyasına sunmuştur.

2000 yılında yayın yaşamına başlayan ve halen yayımını sürdüren *Akatalpa*'nın da kağıdını temin eden ve gerektiğinde mali destek veren İhsan Üren'dir.

2002 Kasımında iki şiir kitabı birden yayımlamıştır şairimiz. *Milenyum Haikuları*, *Japon Güllü*'nün bir tür devamıdır. *Sis Zaman Düş Zaman*'sa şairin dostlarına adanmış şiirlerinde ortaya çıkan düşlerdir. Gelin bu düşleri ve şairin yaşamındaki yolculuğumuzu onun *Akatalpa*'da yayımlanan son şiiriyle bitirelim ve nice yaşlara, nice yeni kitaplara İhsan Üren diyelim.

“Z – ÇIKINTISINDA

DİRENGEN KADIN

Parasız yatılı okul öğrencisi sivil bir şair, 27 Mayıs 1960 Devriminden bir gece önce yazdığı bu şiiri, kendisine "Etikçi" diyen büyük şair Ece Ayhan'ın anısına armağan eder.

Öyle ise yenildim ordusunun kumandanı,
şemsiyen göklükte deniz ağacı.
Paralel martıların düşüş aklı ıssız.
Övgülerin çıtkırdım dudaklılığı;
Direngen kadın
anahtar çıkıntısı.
Bursa, 26 Mayıs 1960 (27)

- 1- İhsan ÜREN, *Sevmek Mevmek*, Ekin Öğrenci Pazarı Yay., Mart 1990 Bursa, s. 46
- 2- *Akatalpa*, Nisan 2002, Sayı 28, s. 1
- 3- İhsan ÜREN, "Kentim", *Gözyaşı Şişesi*, Suteni Yayıncılık, Ocak 1997 Ankara, s. 37
- 4-5 İhsan ÜREN, "Dilin Kanatlarıyla", *Biçem*, Mayıs 1992, Sayı 8, s. 7
- 6- İhsan ÜREN, "Çiğ Bir Çiğ", *Çiğ Bir Çiğ*, Suteni Yay., Ağustos 1995 Ankara, s. 16
- 7- İhsan ÜREN, "Seni Hiç Sevmedim", *Harman Yangını*, E Ö P Y, 1990 Bursa, s. 75
- 8- İhsan ÜREN, "Sesim Bura Mardin", *Harman Yangını*, E Ö P Y, 1990 Bursa, s. 62
- 9-10 İhsan ÜREN, "Bursa Elli Kadın", *Sevmek Mevmek*, E Ö P Y, Mart 1990 Bursa, s. 24
- 11- İhsan ÜREN, "Sen Takvimi", *Sevmek Mevmek*, E Ö P Y, Mart 1990 Bursa, s. 43
- 12- İhsan ÜREN, "Ayaz Ay Yaşayalım", *Sevmek Mevmek*, E Ö P Y, 1990 Bursa, s. 37
- 13- İhsan ÜREN, "Çünkü", *Harman Yangını*, E Ö P Y, Kasım 1990 Bursa, s. 4
- 14- İhsan ÜREN, "Yaşlanmak", *Harman Yangını*, E Ö P Y, Kasım 1990 Bursa, s. 52
- 15- İhsan ÜREN, "Çanakale'de ...", *Harman Yangını*, E Ö P Y, 1990 Bursa, s. 26
- 16- İhsan ÜREN, "Harman Yangını", *Harman Yangını*, E Ö P Y, 1990 Bursa, s. 31
- 17- İhsan ÜREN, "İnanç", *Harman Yangını*, E Ö P Y, Kasım 1990 Bursa, s. 40
- 18-19-20-21 İhsan ÜREN, *Bilge Zakkum*, Biçem Yayınları, Mayıs 1992 Bursa, s.16, 20, 21, 24
- 22- İhsan ÜREN, *Kirli Cam*, Repta Yayınları, Mart 1993 Bursa, s. 7
- 23- İhsan ÜREN, *Kirli Cam*, Repta Yayınları, Mart 1993 Bursa, s. 45
- 24-25 İhsan ÜREN, *Çiğ Bir Çiğ*, Suteni Yayıncılık, Ağustos 1995 Ankara, s. 21
- 26- İhsan ÜREN, *Gözyaşı Şişesi*, Suteni Yayıncılık, Ocak 1997 Ankara, s. 55
- 27- *Akatalpa*, Aralık 2002, Sayı 36, s. 5

Hüseyin ALEMDAR

İÇUZAK

"Filmlerimden en çok Uzak'ı severim, sebebi çok üşümem."
Mehmet Emin Toprak (1974 – 2 Aralık 2002)

1
İnsan bir dağ yalnızızdır Mehmet,
bakar bakar da kendini anlayamaz
sen bir kış ikindisiydin, Kasaba'dan gelmiştin --
köylerin şehirlere ağlamış hâlidir kasabalar
ah, kasabalar konuşmaz!
-- Ben seni köpeklere dağları gösterirken gördüm müydü hiç!

2
Kış infilâktı, kar uzunuzak ne zaman yağmıştı
kar kan kırılma Çanakale'nin oralarda şimdi
Yenice yenilmek midir,
gözlerimin kışında!
İnsan bir geyik edasıyla
dönüp dönüp de kaçında bakar ki ömrünün romanına --
sahi, A4'te kaç sayfa ki bir insan ömrü,
pelikülde okunmuş bir roman mıydı *Mayıs Sıkıntısı*!
--- Gelsem, sen yine orda mısın!

O, türkülerde geçen yolları bükülüp giden Yenice neresi ki!

3
Aşk çocuk,
ölüm tanrı ahıdır!
İnan ki görmedim, bir çocuk kirli gök döktü bardağıma demin
herkes en acı kendine bağırır Mehmet Emin!

4
Dudaklarda, alınlarda anlamlar arama *Bilge Nuri*
bu dudak yırtıldı, bir pıhtı şimdi bu alındaki çıkıntı
bu..bu filmi çeken de montajda soğur
ah, kalbim öyle diyor!
Bu..bu fotoğraf artık ağlamak istiyor!

5
Bak, yalnız ve yenik bir çocuk orda
gemilere baka baka
kaçak ve kirli uyumuş mutsuzluğa --
gemiler görünmezliktir Mehmet,
ne *Verlaine*, ne *Rimbaud*, ne *Yahya Kemal*
hiç kimse sığdıramamış kendini o uzak mutluluğa!

6
Tarifi güç bir kadını seviyorum ne zamandır
seni ve ölümü düşündükçe
boyu kısa, saçları uzun bir kadın---o biçim!
Adı kısa parabellum! Zorlasam, önden arkadan sevişecek!
Ölümü iyi anladın ya sen Mehmet,
Allah bilir kadından da iyi anlarsın!

Ben pekiyi anlayamıyorum demek ki,
bak, tetiği bile çekemiyorum!

7
Yaşlandıkça anlıyorum ki,
Aşk-Kadın, Hayat-Ölüm birer korku ikiliği her ikisi
diyeceksin ki, korkunun ecele faydası yok
çekilecek tetiği elbet bir gün biri çeker
öyle ya da böyle ölüm hep kalır!

Çağdaş KEÇECİ

AŞK OLURSA

Alev'e

Bazıları aşklarına sabretmeyi öğretmedi.
Özlemsiz bir aşkı söyledi durdu. Bazıları ise
Sustu sadece. Gözlerini başkalarından çekti.
Yanaştı ıvıssız bir gemiye, sonsuzluğu durdurdu.
Renklerin en uyumusunun, mevsimlerin
En hoşgörülüsünün, notaların en çeviğinin
Yolcusu oldu. Bazıları hep yırtığını dikti. Acınan
Bir zenginliğin peşindeydi onlar ne yazık ki!
Seslerin anlamlarını bilmeden âşık olduklarının
Yalancısıydılar. Uzakta, ama yakındalarmış
Gibi. Zalim, ama severlermiş gibi.
Ah keşke böyle bilmeselerdi,
Keşke her gün uzaklarını görmeye gitmeselerdi.
Sözlerinin kalabalıklığından böyle bir anda bıkmazdım;
Ateşlerine, ayağımı sürerdim belki!

YAŞAMSANAT GÜNLÜĞÜ (16)

Mehmet Mümtaz TUZCU

-Demek emeklisiniz! Neydi acaba göreviniz?

-Lüpçünün yutağına dokuz sefer çekilmiş sakızı suyla karıp
harıptan şeker sormuş sabırla... üç damla çimenlerde yatarken,
dokuz damla dümenini tutarken...

Kapı çalındı. Emekli kartım ve yeni sağlık karnem çıktı geldi bir
torbada. Tembelliğimi, bezginiğimi, vakti kullanmadaki
kusurlarımı kimseye fatura edemeyeceğim artık.

Adlandırılışıyla her defasında insanı en azından gülümseten şu
“Eğlence Dünyası”nı, yozlaşmış sosyetiklere özgü bir şey
zannetmek ne gaflet! Hiçbir şey yapmadıkları halde hiçbir şey
yapmayanların soysuz sonsuzluğu o! Öyle çok üyesi, ortağı,
müptelası var ki şu duraksız orman yalğını çölde!

Yıkılışla girdi bahar. Körpe güzelliği yas'ı koyultuyor. Çift
çizmesinin topukları altında parçalanıyor gövdemiz. Alnımız ayak
altında. Zifte sokup çıkarıyorlar bizi.

Sıcağı sağdırılmış bir sanatsız sömürge, bir tutsaklar tamusu
olarak gördükleri bu kısırılmış ülke, daha da ağır bir tutsaklığın
kafesini dikinip kuşanacak sanki yarın.

Özgürlüğümüz, mutluluğumuz engereklere engelleniyor.

Her şeye karşın hâlâ gülebilen bu yüzler; şu altın kabuklu,
gümüş köpüklü deniz; martıyı duvakla çiftleşiren şu aklık;
mavilikten elmas döken nisan güneşi... Üstünde kıvançla, dimdik
yürüyebileceğimiz şu sımsıcak, yiğit toprak; elimiz, bağrımız,
dilimiz olan şu güzelim, şu sancılı kısrağın başı...

Karartılmış kalbime üç fiske kar vurmanın, ağrıyan yürekleri
kaya kuntluğunda bir ağıtla oğmanın şimdi tam vakti belki.
Elmakalem, helmekalem bir kasıncı hırkıvırık bir hançere
dönecek. Zifire batırıldıkça zifos atan bir telek, dokuz yaprak
papyayı sepyasıyla emzirip isyanı büyüterek...

Bir ışığın yumuşaklığına sevdalandınız mı hiç?
Benim çok fazla başıma geliyor da...

Elif SOFYA

İNAT

Daha kara bir sesi olmalı halimin

Kapıları açsam alnımda taşlarınız
Sicimlerin karışıklığına karışsam
Bitecek elbet fırtınanın şiddeti
Çok katmanlı parçamı bırakacağım
Yer, yüzünü açacak ellerime
Yolcular ait olmadıkları yolları
Eskiterek ezerek...
Yer, yüzünü dağıtacak ellerime
Daha kara bir sesin
bulunma vakti
Ay karanlık taş olacak
Alnımdaki taşlarınıza inat

İhsan ÜREN

SUYUN DA ATLARI VARDIR

Biliriz; ateşin atları vardır;
dahası suyun da...

At/adam Kentaur,
saygılı eğitici,
Çelebi.

‘Troya Önünde Atlar’ı
ünlüdür Anday’ın:

Buna, bir de
mahşer’in dört atlısını katın.

Yorulmaz dalgalarıdır atları;
Denizin efendisi Poseidon’un.

Vesvâs’ın (şeytan) ateştir kaynağı;
kuşku, şüphe, işkil tohumları...
yüreğe atılır, dal budak salar,
kişiyi kavurur.

Yılıksı delidir; öfkesi çılgın, duman solur.
‘Çamurun Ademi’ni; hor gördüğü,
herkesçe malum...

Suyun da atları vardır;
zamani sırtlar, flu bir özleme kaçır.
işkilli yürekse adamlıktan çıkar.

Umut, bileği kırık atım;
yarın/sızım.
-Çektirmeyin. İflah olmazı...
Sevginizle vurun!

Bursa, 31 Aralık 2002
Bursa, 18 Ocak 2003

**HÂLÂ ACIYOR GÖZLERİNİN YAKTIĞI
YERLER**

Ayşegül İZMİRLİ

Şiir yıllıklarına değinen erken yazıların, ağırlıklı olarak sayıların üzerine kurulu olmasını doğal karşılamalı. Neresinden baksanız, yaklaşık 250 şiir okunacak ve bunlar hakkında konuşulacak; kolay değil.

Nisan *Akatalpa*'sında, *Kitap-lık* dergisinin 59. sayısında yer alan Metin Celal'in 'Şiirin Yıllık Rekoltesi' başlıklı yazısına değineceğimi yazmıştım. Celal, 2002 yılının şiir verimi üzerine 'iki değerli çalışma' yapıldığını yazmış ve değerlendirmesini bu iki yazıyla sınırlamış. Oysa, 'değerli çalışma'ların sayısı iki değil, üç: Celal'in, ötekiler kadar değerli bir çalışma olan İhsan Üren'in *Ufuk Turu*'nu yok saymadığımı, gözden kaçırmış olduğumu umalıım.

Bu yazı bağlamında birkaç not:

Mehmet H. Doğan'ın izlediği 39 dergiden 16'sında kayda değer şiir bulamadığımı, Veysel Çolak'ın ise, izlediği 69 derginin 19'undan şiir olmadığını ve "*Bu 70 dergiden ancak 10'u bir yılda 5-6 sözü edilebilir şiir yayımladığını*" yazıyor Celal. Yani yayımlanan 1000'in üzerindeki şiirden ancak 50-60'ı ortalamamın üstünde... Bunların içinde de, hakkında konuşulani, dilden dile dolaşanı neredeyse yok!

Evet, öyle, yazdığım dergiciliğin anlam değiştirdiğini: Kimilerinin, dergi yayımlamayı koltuk değneği edinmekle bir tutmasının, devasa bir güçle donanacaklarını sanarak basımevlerine saldırmasının; bu yolda yürüten ve Anadolu dergiciliği diye abarttığımız olgunun bir kâğıt zıyan etme kumpanyasına dönüşmesinin sonucudur bu.

Burada büyük bir paranteze gerek var: Örnekleliyoruz, değil mi?

Son ayların bazı dergilerine ve bu dergilerin verimlerine bir bakın bakalım, seçici siz olsaydınız ne yapardınız. Karşılaşacağınız ürünler şunlar olacaktı: Kötüden iyiye ya da alfabetik bir sıralama yapmayı düşünmeden, destemden rast gele çekerek yazıyorum:

Amik, sayı 23, Mart-Nisan 2003, Antakya. Aralarında adları duyulmuş olanların da bulunduğu 13 şairin şiiri yayımlanmış. Yeni bir şey ya da eski bir şeyi yeni bir ağızla söyleyen, bu anlamda dikkati çeken bir tek şiir göremedim ben. Zorlarsanız eğer, sadece A. Nail Deniz'in *Bir Kıyı'm Asi* ve Kemal Bayrakçı'nın *Yoksun* adlı şiirlerini, -neresiye orası- 'ortalama' çizgisine yaklaştırabilirsiniz ancak.

Güncel olanı edebiyata, bu arada şiire taşımak amacıyla yazılan yazılar hele de şiirler, -şu sıralar savaş üzerine yazılanlar doğaldır pek makbuldür- edebiyatı -şiiri- kullanmak gibi geliyor bana ve bunu kabullenemiyorum. Ali Yüce gibi bir adın bu tuzağa düşmesini de bu yüzden anlayamıyorum. Üstelik bu kıratta bir şiirle...

Ş ii rin, sayı 5, Ocak-Şubat 2003, Mersin: 14 şiir... İçlerinde *öpişlerin simyasını taşıyan* gibi, *yalnızlığın ensesinde güneşler bitti* gibi, *ifrit zamanlı rüşeymin* gibi dizeler taşıyan; birbirlerini iten, kan grupları uyuşmamış soğuk sözcük kümelerinden ibaret 14 şiir...

Şiir Ülkesi, sayı 9, Mart 2003, İstanbul: Sonunda! Hiç değilse çizgilerini koruyan, dediklerini kendi dillerinde diyen Hüseyin Alemdar, Ahmet Ada, Abdülkadir Budak, Betül Tarıman, Mustafa Köz...

Bir ilginçliğe dikkatinizi çekmek isterim: Budak, şiirinde kendine has imgeleri ısrarla kullanan, bu imgelerle anımsanmak isteyen bir şairdir. Avcısı, ceylanı, gömleği, gülü... hemen her şiirinde birer flama gibi dalgalanır. *Şiir Ülkesi*'nde şiirinin yer aldığı sayfanın hemen karşısında Ahmet Ada'nın *Güle Çalışmak* adlı şiiri var ve bu şiirin son dizesi, karşı penceredeki Budak'a bir selam gibi duruyor sanki:

güle çalışan bendim ötesi söyleneceydi

Buna karşılık, Budak'ın şiirinin başlığı Sana Bakmak ve sırtı Ahmet Ada'ya dönük. İyi bir rastlantı!

Şiir Ülkesi'nin bu sayısında yer alan Şeref Bilsel'in *Râm Sesin Gelinleri*, Halil İbrahim Bahar'ın *Tümsek*, Abdullah Eraslan'ın *Köşe*,

Oğuz Özdem'in *Siper* adlı şiirleri -neresiye orası- ortalamamın üstünü zorlayan şiirler.

Kuzey Yıldızı, sayı 7, Mart-Nisan 2003, İstanbul: 19 şiir + dört dizelik 40 savaş şiiri daha. Hüzünlü Şiirler / 7 başlıklı şiirinde Nurullah Can, bu derginin özeti çıkarılmış:

*Ömrüm bir mum ışığı kadar soluk
Şiirler ıssız dergi sayfalarında
Bekler sahilde ölümün sandalı*

Birbirlerine nispet yapar gibi, bile isteye kötü yazılmış kırk şiirden ve bu arada *Bir tanecik süt dişi vardı / Onu da çürüttüler para niyetine* şeklinde biçimlenmiş iki dehşet dizeden sonra okuduğum Betül Dunder'in *Adından Utanan Çocuk* adlı şiirinin, -güncele yaslanan şiir hakkında söylediklerimi saklı tutarak- dergilerin son sayılarında yer alan savaş şiirlerinin en güzeli olduğunu söyleyebilirim. Ötekiler mi? Ulaş Nıkbay'ın *Sığ Rüyalar*'ının dışındakileri sormayın.

Akropol, sayı 4, Ocak-Şubat 2003, İzmir: 7 şiir. Can Sinanoğlu'nun *Son Çocuk* adlı şiiri anılmağa değer belki.

İspinoz, sayı 4, Mart-Nisan 2003 Ortaca, Muğla: 18 şiir... Şiirin ne olmadığını örneği olan 18 şiir.

Emeğe ve hevese saygı duymaya ne kadar yatkın olursanız olun, emek ve heves, eğer amatörlüğün çemberini, bırakın kırmayı, onu zorlamıyorsa, hatta zorlamayı denemiyorsa, emeğe ve hevese başka adlar arıyorsunuz, ister istemez. Ve derginin çıkış yazısında yazıldığı gibi, gerçekten 'İspinozca' kalakalıyorsunuz; yemsiz ve susuz... 'Değerli şairlerimiz' 'oldukça geniş yer tutan' 'değerli şiirleri', ne suluğumuzu ne de yemliğimizi dolduruyor, ne yazık ki.

S'imge, sayı 4, Mart-Nisan 2003, Antalya: Konumuz Rüyâ... Sipariş şiir olmuyor. Olmadığını *S'imge*, gösteriyor bize. *Bu gece rüya gördüm / Olmadı bana ayan / Kemeçemin sesine / Uyan sevdiğim uyan* diyen Rize türküsünden ne farkı var, Doğan Hayat'ın sunduğu (!) *düşümde gördüm seni / açmıştın çiçek çiçek / büyümüştün söğütcek / bir dere kıyısında*. Olmuyor, olmaz elbet! Zorlarsanız, İsmigül'ün şiirindeki gibi, *'düşünde atlar görür', 'atların başları olmaz', olmayan başlarındaki 'yeleleri ılık' olur ve Düş Gören Çocuğa Gazel gibi bir şiir yazılmış olur. Hatta, Ahmet Ada bile yoldan çıkarılır, ona, Düşe Benzersin gibi şiirler yazdırılır.*

Bana kalırsa *S'imge*ciler, derginin orta sayfalarına koydukları seçkiyi genişletsinler, o bölümün önünü arkasını düz yazılarla zenginleştirsinsinler ve 'konulu' dergi çıkarmayı, ancak o biçimiyle sürdürsünler.

Bu kadar 'karalama'dan sonra parantezi kapatabiliriz, sanıyorum.

Metin Celal'in yazısında sıraladığı sayıların arasında, mim konulması ve önemli sayılması gerekeni, yaş ortalamasına göre şiirlerin dağılımı üzerine olanlar. Günümüzde şiir yayımlayan şairlerin, yaşları bakımından 'bir piramit' oluşturması, yaşlısından gencine doğru genişlemesi beklenirken, oluşan şekil, yaklaşık olarak bir 'baklava'dır. Zamanı onar yıllık dilimlere ayırdığımızda ve ilk dilimi 1910-1920 arası olarak saptadığımızda, bir piramit gibi genişleyen biçim, 1950-1960 dilimindeki ekvatoradan sonra, 1970-1980 aralığında iyice daralıyor ve 1980 sonrasında baklavanın sıfır noktasına ulaşıyor.

1980'den sonra doğanların şu yıllarda en 'deli-yoğun' şiir yaşlarını sürdürdüklerini varsayarak buldukları noktayı değerlendirirsek, şiir cumhuriyetinin muhtaç olduğu kudretin henüz onların damarlarına ulaşmadığını, hâlâ 'ellilikler'in damarlarında, akışı yavaş da olsa, dolaşıp durduğu görürüz ki, aman ha!

Görüreceğiz...

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA (0 535 4990030)	Yazışma Adresi	: Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL	Katkı Payı	: 10.000.000_ TL
Yönetim Yeri	: Ataçevler, Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Blok, D: 3 16141 Nilüfer - BURSA	Posta Çeki	: Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.	Dizgi	: Emel COŞKUN
		Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 BURSA
		Elektronik Posta	: akatalpa@hotmail.com
		Faks	: 0 224 2254052

Aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur.